

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Cursus Theologicus

Gormaz, Juan Bautista

Augustae Vindelicorum, 1707

Sect. 2. Solvuntur opposita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81978](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81978)

Tract. de justitia & jure num. 528. 541. & 552. dum etiam Bernardus Serm. 1. de Annuntiatione; *Neque sunt talia hominum merita, ut propter ea vita aeterna debeat ex jure, aut propter ea Deus injustitiam aliquam faceret, nisi eam donaret; & Anselmum in Prologio cap. 10. Justus es, non quia reddis nobis debita, sed quia facis quod te docet: sic etiam Augustinus lib. 1. Confels. cap. 4. reddis debita nulli debens, & lib. 3. de libero arbitrio cap. 16. Deus nulli debet aliquid, quid ergo ei prerogas, ut tanquam debitum poscas?* Ex quibus apparet DEUM eum non dici operari justitiam erga homines, nisi quatenus justus, seu fideliter se gerit erga illos, eorum justitiam, sive merita compensando; unde quod Deus non possit poenam infligere propter peccata Petri, si omnia illius peccata, quoad culpam, & poenam remiserit, non procedit ex eo, quod creatura se ipsa potuerit extingere jus Dei, sed quia Deus ex sua promissione voluit cedere tali juri, & tollere materiam poenae; ideoque licet possit torquere, non tamen potest infligere poenam ex defectu materiae praerequisitae essentialiter ad poenam.

505. Fit 3. Non posse fieri recursum ad dominium duorum in solidum 1. quia tale dominium duorum repugnat essentialiter, ut diximus à num. 569. De justitia, & jure. 2. quia licet non repugnaret relatè ad alteros Dominos, quorum unus non esset essentialiter servus alterius, at relatè ad servum, ut talem respectu Domini omnino repugnat; siquidem servus, ut talis nihil sibi, sed Domino acquirit, habetque se, ut instrumentum liberum, subiectum juri proprietatis domini; cum autem creaturae sint essentialiter servae relatè ad Deum; & inde non possit, nisi per fictionem concipi dominium proprietatis circa eandem rem in creatura simul, & Deo tanquam in duobus plenè Dominis; idcirco creatura relatè ad Deum tantum habere potest simplicem usum facti, licet relatè ad alteras creaturas possit habere creatum dominium, ut dixi à num. 563. de just. & jure. Hæc enim est ratio, propter quam Deus obligare non potest creaturæ ex rigorosa justitia suam potestatem ordinariam, cum non possit se obligare, ut teneatur conferre dona sua creaturæ sub poena peccati injustitiæ commutativæ, neque cedere juri proprietatis in tali ordinaria potestate, quæ utpote identificata cum natura divina, est inabdicabile ab ipso Deo, ex quo facile impugnatur nova Ripaldæ excogitatio.

506. Fit 4. Plurimum derogari satisfactioni Christi Domini, si concedatur, fuisse ex justitia commutativa saltem juxta principia, quæ plures defendunt cum Esparza lib. 8. de just. q. 20. ratio est, quia juxta principia ex Div. Thom. & Philolopho desumpta, sicut de conceptu justitiæ commutativæ ex æqualitas arithmetica, ita compensatio non debet esse æstimabilior, quam offensa, sed omnino æqualis cum illa; ideoque, R. P. Gormaz Theolog. Tom. II.

ut dixi à n. 15. de justitia, & jure, aliquæ sunt virtutes, quæ per defectum non continent illum conceptum, ut pridem jam denotaverat Bernal disput. 7. de Incarnat. sect. 6. Cum autem satisfactio Christi infinitum habeat excessum valoris supra valorem offensæ, ut constat ex dictis à num. 427. non pertinet ad justitiam commutativam, sed aliam virtutem non excludentem excessum compensationis, qualis est Dei fidelitas, Christi charitas, aut alia virtus, quæ tendentiam illam non excludat.

SECTIO II.

Solvuntur Opposita.

507. Objices 1. Sæpè dicitur in Scriptura Deum remunerari merita justorum ex justitia, ut constat ad Rom. 3. 4. 5. Psalm. 10. & 2. ad Tim. ultimo; *reposita est mihi corona justitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die justus Judex; & sæpe alibi, in Conciliis & PP. sed nulla est assignabilis ratio, quare hæc non intelligantur de rigorosa justitia; ergo &c.* Respondeo conc. maj. nego min. quia nulla virtus admitti potest in Deo, cujus essentialis conceptus remanere non possit, si virtus depuretur ab omni imperfectione, cumque essentialis conceptus justitiæ commutativæ talis sit, ut depurari non possit ab omni imperfectione, siquidem ad justitiam commutativam unius contra alterum requiratur, ut alter applicatum habeat proprietatis dominium circa rem, quod relatè ad Deum supremum omnium Dominum, maxima esset imperfectio; exinde ea Scripturæ testimonia relatè ad Deum intelligi non possunt de justitia commutativa; idcirco intelligi debent de justitia protestativa juxta usitatam Scripturæ phrasim, & juxta doctrinam citati Trid. num. 490. & 492.

508. Objicies 2. Licet inter servum, ut servum creatum, & Dominum dari non possit justitia commutativa, nihilominus dari potest inter creaturam, & Deum; ergo testimonia Scripturæ possunt absque imperfectione intelligi relatè ad Deum de rigorosa justitia commutativa. Probitur antec. licet inter servum & Dominum creatum non possit intercedere amicitia, & jus ad hæreditatem, potest tamen intercedere inter creaturam, & Deum, & licet inter servum & Dominum creatum non possit intercedere ex justitia commutativa, poterit tamen intercedere inter Christum & Deum. Respondeo: nego antec. Ad probationem conc. antec. & nego conseq. ratio est, quia cum servitus unius creaturæ erga alteram sit accidentalis, & revera abdicabile, ac proinde habeat titulos impositos à Lege præscribente manumissionem, quibus positus servus manumittitur, & servitus abdicatur, cumque tales sint tituli amicitiae, & juris ad hæreditatem Domini juxta Legem de manumissione, non potest in

R. P. Gormaz Theolog. Tom. II.

creatis juxta Leges conservari servitus concurrentibus illis titulis: cæterum cum servitus creaturæ relatè ad DEUM non sit accidentalitatis, sed essentialitatis, & inabdicabilis, tituli isti amicitia & juris ad hæreditatem Domini non possunt esse nihil ad manumissionem & abdicationem talis servitutis, ac proinde servi dici possunt retinere istos titulos cum ipsa servitute ad Deum, ideòque non possunt acquirere jus commutativæ justitiæ contra Deum, sed jus physicæ exigentiæ, quam habet gratia ad gloriam, & jus fidelitatis, qua Deus promittit annuere exigentiæ gratiæ, & meritorum condignificationi; quod satis constat ex dictis, & ex doctrina Tridentini tradita locis citatis numero superiori.

509. **Objicies 3.** Promissio conditione condigni operis obligat ex justitia commutativa promittentem ad conferenda dona promissa, si conditio adimpleatur; sed Deus promittit Christo sub conditione suorum meritorum conferre dona hominibus, & Christus adimplevit conditionem; ergo DEUS vi talis promissionis manet obligatus ex justitia commutativa ad conferenda ea dona; min. & conseq. renent, major probatur; quia aliter promissio non distingueretur à simplici proposito; ergo &c. Confirmatur anima Christi erat libera ad ponenda vel non ponenda sua merita, ac proinde habebat dominium circa ea merita; ergo promissio Dei relatè ad tale Christi dominium potuit esse justitia commutativa. Resp. dist. maj. si sit promissio, qua dominium promittentis abdicetur, omitto; si sit promissio impotens abdicare dominium promittentis, nego maj. & dist. pariter min. nego conseq. Ad probat. nego antec. quia simplex propositum non requirit conditionem ullam ex parte promissionis, qualis requiritur in casu nostro.

510. **Itaque promissio divina cum non possit abdicare ullum jus proprietatis Dei circa res creatas, non potest pertinere ad pactum justitiæ commutativæ, sed pertinebit vel ad simplex propositum, si Deus id promittat absque ulla actione onerosa ex parte promissarii, vel ad fidelitatem compensativam operis ad æqualitatem, si respiciat pro conditione opus condignum, quo in casu fidelitas Dei ipsam obligabit, non autem ullum jus proprietatis ex parte creaturæ, cui facta est promissio; at inter homines ea pacta, quæ directè tendunt ad abdicandum jus proprietatis, quod in illis est accidentale, & abdicabile, ita, ut promittens vi promissionis, statim, atque adimpleta est conditio, extinctum habeat jus proprietatis, neque circa rem illam in ipso maneat legitima facultas directè, & principaliter ordinata in bonum suæ libertatis ad restringendam moraliter per suam voluntatem libertatem alterius, sunt puncta pertinentia ad justitiam commutativam; unde hac in re nulla fieri potest paritas à creatura ad Deum, quamquam si pactum hujusmodi non esset, neque hoc modo creaturæ ex promissione sua se obligarent, sed**

tantum ex fidelitate, posset fieri paritas, & appareret, quomodo plures promissiones non pertineant ad justitiam commutativam, sed tantum ad fidelitatem, ut diximus num. 40. Ad Confirmationem dist. antec. erat libera tanquam instrumentum liberum à servitute, & dominio proprietatis Dei, nego; tanquam instrumentum liberum, subjectum tamen servituti, & dominio proprietatis Dei, conc. antec. & nego conseq. nam instrumentum liberum, subjectum tamen dominio proprietatis Domini, quidquid acquirit, non sibi, sed Domino acquirit, ut patet etiam in creatis in servo qua tali.

Objicies 4. Repugnat absoluto dominio Dei, quòd Deus unicuique hominum jus suum tribuat, ac proinde quòd tribuat Christo Domino jus suum; sed justitia commutativa nihil est aliud, quàm constans voluntas jus suum unicuique tribuens; ergo inter Deum, & Christum intercessit rigorosa justitia commutativa, ac proinde Christus satisfecit Deo ex rigore justitiæ commutativæ. Resp. dist. maj. quòd Deus jus suum unicuique hominum tribuat, quod sit jus proprietatis contra Deum, conc. quod sit simplex usus facti relatè ad Deum, & jus proprietatis contra alias creaturas, nego maj. & dist. min. nego conseq. Ratio est, quia ad justitiam commutativam non sufficit quæcunque sitas, sed requiritur illa, vi cuius res aliqua reponatur sub jure proprietatis istius contra alterum, contra quem dominium acquirit; cumque id omnino repugnet in creatura relatè ad Deum, exinde planè repugnat absoluto, & pleno dominio Dei, quòd Deus jus suum unicuique hominum, vel ipsi Christo tribuat ex justitia commutativa contra Deum.

Objicies 6. Peccatum lethale continet commutativam justitiam contra Deum; ergo satisfactio condigna pro illo, qualis fuit Christi, debuit esse ex rigorosa justitia commutativa. Respondeo conc. antec. & nego conseq. quia ad justitiam sufficit non ponere, quod tenemur ponere ex jure proprietatis Dei; cumque creatura eò ipso, quòd peccet, non ponat, quod tenetur ponere ex jure proprietatis Dei, committit injustitiam contra Deum; at verò ad acquirendam justitiam commutativam contra DEUM non satis est ponere, quod ex jure suo exigit DEUS, sed ulterius requiritur, ut ex jure apponendi tale opus, & reponendi illud sub dominio DEI, extinguam jus proprietatis DEI contra me; cumque tale jus proprietatis DEI contra me nequam possim extinguere, cum qualibet creatura, ex titulo creaturæ maneat semper tota, quanta est, subjecta dominio proprietatis Dei, exinde nulla creatura neque anima Christi Domini potest acquirere jus proprietatis contra Deum; idcirco ad condignam satisfactionem non requiritur, quòd compensem ex justitia commutativa, si peccem contra justitiam commutativam; sed satis est, si reddam rem æqualem, ut compensatio sit in actu primo ad-

quata, si nostra peccata intemperantiæ sufficienter compendantur per actus satisfactorios Christi Domini. Ex dictis.

§ 13. Fit 1. Opus non esse ad perfectissimam, & condignam satisfactionem, quod Christus satisfaciatur ex motivo formali omnium virtutum, quibus formaliter opponuntur peccata lethalia contra Deum comissa, sed sufficere, si satisfactionem reddat æqualem, ad quamcunque virtutem pertineat. Quod evidens est in peccatis infidelitatis, pro quibus Christus satisfecerit, Christus enim cum esset viator simul, & comprehensor, non habuit habitum fidei, ut diximus à num. 553. de fide, ac proinde non elicuit actus fidei, per quos intra eandem virtutem satisfaceret condignè pro peccatis infidelitatis; unde satis erat, ut apponeret satisfactionem æqualis valoris, quam Deus juxta pactum admittere tenetur, non verò secluso pacto; nam quamquam ea satisfactio haberet vim motivam simpliciter infinitam, erat tota ea vis debita Deo, ut constat à num. 498. & nemo tenetur solvere, quod est debitum, licet illud revera amet, ut patet in creaturis, se, resque suas amantibus, licet res suas non teneantur solvere, & in DEO necessariò amante se ipsum.

§ 14. Fit 2. Adimpletionem conditionis per merita & satisfactionem Christi, ut teneatur Deus satisfactionem illam pro peccatis nostris admittere, debere esse talem, qualis comprehenditur in pacto inter Deum, & Christum, de quo dixi à num. 474. cumque in eo pacto exigere, ut Christi merita morte sua consumarentur, ut constat ex num. 469. idè Deo non tenebatur admittere satisfactionem, nisi ea merita Christi essent morte sua consummata, & confirmata, quod significavit Apost. ad Heb. 10. cum dixit, *una enim oblatione consummavit in sempiternum sanctificatos*, & Joan. 19. *cum ergo accepisset Jesu acetum, dixit consummatum est, & inclinavo capite tradidit Spiritum*, consummatum quidem fuit, quod dictum erat de filio hominis, & in pacto inclusum usque ad mortem, & cum statim mortuus est, ut consummaret, & novo, ac firmo testamento confirmaret pactum initum inter ipsum, & Patrem, ut dixi num. 489.

§ 15. Fit 3. Christum satisfecisse Patri ex fidelitate, qua vi pacti se obligavit, atque ex honestate speciali in ipso pacto inclusa, qua se obligavit ad dandam satisfactionem æqualem pro peccatis, & quidem talem, qualem Pater exigebat: cum enim in hoc appareat specialis honestas actus laudabilis, quæ reperiri non potest relatè ad ullum actum virtuosum pure creaturæ; cum nulla pura creatura possit reddere æqualem satisfactionem pro peccatis, non est ratio, cur non admitamus in Christo Domino specialem virtutem respicientem ad peculiarem honestatem actus laudabilis, cum istud fuerit magnum Christi Domini opus, atque ex hac ratione multiplicandæ sint

R. P. Gormaz Theolog. Tom. II.

virtutes juxta doctrinam Divi Thomæ 3. Part. quæst. 85. art. 2. & 3. Nec exinde excludimus motivum aliarum plurium virtutum, nempe charitatis, religionis, obedientiæ, & aliarum; cum hæc omnia motiva Christus perfectissimè habuerit, atque ex eorum honestate egisse sæpè mentio fiat in Scriptura, neque unum motivum cum altero sit incomponibile; unde congruum est censere, ex his omnibus obtulisse Patri suam satisfactionem.

§ 16. Fit 4. Deum retribuuisse Christo ex fidelitate, qua vi pacti se obligavit ad retributionem, atque etiam ex motivo aliarum virtutum, quas Deus voluerit exercere in retributione, & certè exercuit motivum charitatis, quo respiciunt omnia opera divina ad extra juxta illud proverb. 16. *Universa propter semet ipsum operatus est Dominus*; & respexit etiam Deus excellentiam Christi Domini satisfaciens; & supplicantis juxta illud Pauli ad Heb. 5. *exauditus est pro sua reverentia*; nec in his opus est ulterius immorari; nam cum Deus liberè potuerit habere alia motiva virtutum, & alia non habere, de his, quæ ex Scripturis, PP. aut Conciliis nobis non constant, solum dicere possumus habuisse ea, quæ voluit. Vide hæc omnia ad justitiam comutativam pertinentia, clariùs discussa in Tractatu de justitia & jure à num. 517.

SECTIO III.

De essentia & proprietatibus satisfactionis Christi.

§ 17. Quamquam ex dictis appareat facilis hujus tituli decisio, est tamen difficilior, quam appareat. Quærimus enim, quid sit formaliter Christum pro nobis satisfecisse? difficultas cognosceretur ex ratione dubitandi, quam sic propono. Videtur enim hoc inexplicabile; nam vel Christi satisfactio consistit in eo, quod nobis meruerit offensæ remissionem, vel quod nos à Dæmonis potestate liberatit, vel in utroque simul? atqui nullum horum trium videtur asseri posse; ergo neque videtur explicari posse, in quo consistat Christi satisfactio: min. quæ tria membra continet, probatur per partes. Primum quidem dici non potest; quia si Christus meruisset nobis offensæ remissionem, vel Deus nobis omnibus remisisset offensam, quod est hæreticum, vel fuisset iniquus, & infidelis, quod est blasphemum, & quidem sicut solutione tollitur debitum, ita satisfactio tollitur offensa. unde sicut facta æquali restitutione, necesse est, ut creditor ab exactioe pretii se absteineat, vel justitiam, aut saltem fidelitatem suam lædat, sic exhibita condigna satisfactio, quam Deus promissit admittere, necessarium videbatur, ut Deus vel ab offensâ desisteret, vel infidelis esset; neque secundum dici potest; quia Dæmonum nullam in homine videtur habuisse potestatem, aut si